

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 360 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 slop. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 20. večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredn. škem delu
vsilica po 10 Din
Pr. večim g
poročilo popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondelika in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rekopisi se ne vračajo, neizbrani
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajeva št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Zopet odkrita in možata kraljevska beseda

Ni bilo drugega izhoda - „Jaz sprejemem na svoja ramena vso odgovornost“ - Koliko časa bo trajalo, ni mogoče prerokovati

„Predusem se hočem iznebiti elementov brez vrednosti“

Hrvati bodo ostali Hrvati, Srbi Srbi, Slovenci Slovenci, vsi pa ponosni Jugoslovani - Vojska je nesreča, hočemo mir!

Belgrad, 24. januarja. Londonska agencija Reuter priobčuje intervju, ki ga je imel njen posebni dopisnik Ferguson z Nj. Vel. kraljem Aleksandrom. Glasi se:

»V Evropi danes ni kronane glave, ki bi bila bliže svojemu narodu, kakor je jugoslovanski kralj Aleksander I. On je pravi sin svoje zemlje. Ker je dinastija Karagorgjevičev izšla iz ljudstva, ima malo primese inozemstva. Kralj je zelo demokratičen. Sprehaja se med svojim ljudstvom ali sam ali v spremstvu adjutanta. V svojem okusu je zelo priprost, kakor tudi njegovi najpriprostejši podaniki. Med vojno je delil kos črnega kruha s svojim vojakom s preprostostjo, ki ji ni para. Danes noben kralj, noben šef države, noben diktator ne razpolaga z večjo avtoriteto. Nemogoče bi si bilo zamisliti, da obstoja tukaj diktatura. Resnica je, da se je v ministrstvih pospešilo delo, v katero se ne vmešava več strankarska borba, — delo, ki ne nuja niti listom niti kampanilskim politikom njihovega nezasuženega hleba.

Zdi se, da je v inozemstvu vedno obstajala neka sumnja glede vprašanja, kdo je pravi diktator. Postavilo se je vprašanje, ali more biti ta mladi kralj zares avtokrat, ki ima v svojih rokah usodo 14 milijonov duš. Ali ni morda

kaka temna oseba za kulisami, ki razpolaga z dejansko oblastjo? Radi tega vprašanja, sem izrazil željo, da bi me Nj. V. kralj sprejel. Kljub temu, da ne daje izjav, je napravil izjemo, ko je zvedel, da sem prebil 18 mesecev na solunski fronti med svetovno vojno.

Vsi, ki so prebili tragične čase, so navezani drug na drugega z vezmi naklonjenosti, v čemer Nj. V. kralj Aleksander ne dela izjeme. Tiste izkušnje so bile nad običajnimi izkušnjami, kajti moralna bolest, ker je ostala kraljevina v neprijateljskih rokah, se je povečala s fizičnim trpljenjem, ki je bilo strašno v času, ko so ga na nosilnici prenašali bolnega preko albanskih gora. Ta izkušnja je napravila nanj globok vtis. V njegovo dušo je vtisnila tisto, kar ublažuje samo tiste ljudi, ki so šli prav blizu ob dolini smrti. To je odjeknilo tudi v njegovih navadah, ki so priproste, iskrene in odkrite.

Dovoljena audienca mi je bila določena za včeraj popoldne. Sprejet sem bil v kraljevi palači sredi Belgrada. Sprejemni salon se nahaja v prvem nadstropju, kraljevi delavni kabinet pa v drugem. Do njega pelje dvigalo. Okna tega kabineta so razsvetljena pozno v noč, kar priča, da je kralj zaposlen z delom za svoje ljudstvo.

Peljali so me v kraljevo sobo. Nj. V. kralj je sedel za svojo delovno mizo na drugi strani sobe, ki je zelo okusno opremljena. Po stenah so slike. Ob stenah je knjižnica. Ko sem se ob vstopu poklonil, je Nj. V. kralj vstal in prišel k meni. Krepko mi je stisnil roko in me pozval, da sedem v fotelj. Sam pa se je vsedel na stol, poln bogate rezbarije. Razgovarjala sva se francosko, čeprav kralj govori angleško. Njegov starejši sin Peter, ki je star 5 in pol leta, dovršeno govori angleško, za kar se ima zahvaliti angleški guvernanti. Angleščina je materni jezik Nj. V. kraljice Marije.

»Stavite iskreno in odkrito,« je rekel Nj. V. kralj, »vsa tista vprašanja, ki Vas zanimajo.«

Spregovorila sva nekoliko besed, ki so se tikale velike vojne na solunski fronti, nakar mi je Nj. V. kralj rekel:

»Odgovoril Vam bom iskreno, kolikor bom mogel.«

Vladar mi je govoril, ne da bi se ustavljal in brez gest. Skoro celo uro je Nj. V. kralj blagovoli pojasnjeval položaj. Odgovarjal mi je na moja vprašanja, očividno željan, da zastopnik angleškega tiska izve resnico, vso resnico in edino resnico.

Nj. Vel. kralj mi je dejal, da je poskušal, izogniti se dejanskemu sklepu, ki ga je pozneje napravil, da pa na koncu koncev ni bilo nobenega drugega izhoda. Preteklo leto, ko so nesloge privedle do ene tistih kriz kabineta, kakor so se v vsej mučenosti ponavljale vsako periodo, je konzultiral ministre in strankine šefe, kakor jih je konzultiral v teku sedanjega krize. Takrat mu je Stjepan Radić, ki je bil v opoziciji svetoval, da napravi konec strankarski borbi in da imenuje kabinet, ki bi mu načeloval častnik. Takrat je Stjepan Radić imenoval sedanjega predsednika vlade in dodal, da so se Hrvati, ki so spočetka z nezaupanjem gledali na tako rešitev radi izkušnje iz preteklosti z avstrijsko vojsko, vendar prepričali, da je srbska vojska nekaj popolnoma drugega. Prišel je do prepričanja, da je silna narodna vojska. Gosp. Pribević mi je svetoval isto.

»Na koga naj bi se obrnil,« je rekel Nj. Vel. kralj, »da bi našel nevtralne ministre? Vsi so pripadali strankam, ali pa so bili zaposleni s posli, ki so pripadali strankam. Radi tega mi je bila misel na takega častnika, ki bi se vmešaval v politiko, neprijetna. Vedno sem se uporno prizadeval, da bi se vojska s politiko ne okužila, ker je to za njo usodno. V preteklosti se je ena izmed najtežjih mojih borb tikala ravno tega vprašanja, namreč vprašanja imenovanja civilne osebe za vojnega ministra. Bal sem se, da bi takšno imenovanje zaneslo v vojsko tisto stanje, ki je nastalo v drugih resorih, in da bi dovedli do tega, da bi se razdiralni vpliv razširil tudi na vojsko. Opozoril sem ministre, da bi bilo kompromitiranje vojske baš nasprotno njihovim interesom, in držal sem se čvrsto. Ponosen sem na svojo vojsko, ki je popolnoma zdrava.« Poznal se je, da je bilo srce Nj. Vel. kralja vzhvičeno ob misli na njegove sijajne čete.

»Medtem je postal položaj še bolj zapleten,« je nadaljeval Nj. Vel. kralj, »posebno po nesrečnem dogodku 20. junija 1928. Prepričal sem se, da ni nobene druge poti. Za svoj korak sem prevzel nase polno odgovornost. Dne 6. januarja sem pozval ministre v svoj kabinet in prebral sem jim progas, ki ga prej noben od njih ni videl. Rekel sem jim: Čitajte in dobro pomnite moje besede, ker izražajo moje najiskrenejšje namere. Ako se Vam ne dopadejo, kaj morem? Toda jaz sprejemem na svoja ramena vso odgovornost za svoj

korak, ki ga mislim nadaljevati do popolnega uspeha.«

»Koliko časa bo treba za to, je vprašanje, na katerega je najtežje odgovoriti. Tega ne morem reči. Nočem poskušati prerokovati. Zelim se vrniti k normalnemu življenju, čim bodo to dela na preureditvi omogočila. Predvsem pa se hočem osvoboditi elementov brez vrednosti, ki znajo delati samo kot mašina. Svojo hišo, ki smo jo s tolikimi žrtvami zgradili, moram priversti v red in napraviti konec tistim strankam, ki jim je bila glavna misel ta, da so širile neslogo in večale razlike med našim ljudstvom, ki je v resnici enega srca in ene duše. Nobene stvarne razlike ni glede narodnih čustev med Hrvati, Srbi in Slovenci. Vsi izhajajo iz ene rodbine. O kakih separatističnih čustvih ni sledu.«

Na vprašanje, ali vsebuje razvoj jugoslovanske enotnosti uničenje individualnosti tistih elementov, ki tvorijo enotnost, je Nj. Vel. kralj dejal:

»Ne! Kakor Vas tudi dejstvo, da ste Britanci, ne dela manj Angleža ali Škota. Hrvati bodo nadalje Hrvati, Srbi Srbi, Slovenci Slovenci. Vsi pa bodo ponosni, da so Jugoslovani.«

Govoreč o odnosih do tujine, je kralj tehtal svoje besede. Delajoč aluzije na obnašanje nekaterih tujih držav, je Nj. Vel. kralj dodal:

»V svoji ljubezni do miru smo iskreni. Zvesto želimo spoštovati pogodbe in se izogniti vsakemu izzivanju. Vojska je nesreča ne samo nacionalno, ampak tudi mednarodno. Vse naše stranke, kakor so že razcepljene v notranjih vprašanjih, so soglasne v duhu miru, ki mora biti od njega prejeta naša politika. Naša edina želja je, da stopamo po poti miru.«

Nj. Vel. kralj, ki je za časa razgovora govoril iskreno in odkrito, je še dodal:

»Sami izvršite anketo o čustvu ljudstva. Pojdite povsod in prepričajte se o pravem razpoloženju ljudstva.«

Ker sem se uveril, da nimam nobenega vprašanja več, ki bi mu ga staval, je Nj. Vel. kralj dovolil, da odidem. V teku enournega razgovora sem se prepričal, da ta prividni mir zakriva mogočen značaj in voljo, da doseže svoj cilj, ki je ne bi moglo ničesar kreniti z njene poti. Ta cilj je: enotnost njegove kraljevine in sreča njegovega ljudstva.

(Posebno poročilo Avale »Slovenec«.)

Vse politične stranke razpuščene

Kulturna, gospodarska in humanitarna društva ostanejo

Belgrad, 24. jan. (Tel. »Slov.«) Vse politične stranke so razpuščene. Popoldne so policijske oblasti zapečatile vse tajniške prostore posameznih strank v Belgradu.

Razpuščene so torej še naslednje politične stranke: Narodna radikalna stranka, Demokratska stranka, Samostojno demokratska stranka, Zemljoradniška stranka in vse socialistične stranke.

Belgrad, 24. jan. (Tel. »Slov.«) Ze ob priliki ko smo javili vest, da bosta razpuščeni SLS in SKS, smo poudarili, da se bodo sukcesivno razpustile vse druge politične stranke. Danes smo zvedeli, da sta razpuščeni demokratska in

narodna radikalna stranka. Ker se SDS ni pravočasno po zakonu prijavila, se smatra eo ipso kot razpuščena.

Belgrad, 24. jan. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade general Pera Živković je izdal naredbo, po kateri naj se gospodarska, kulturno-prosvetna in humanitarna društva, četudi imajo plemenski ali verski značaj, ne razpuščajo, razen če imajo veliki župani dokaze, da so se udeleževali ali da se udeležujejo v politiki. Zakonodajalec namreč ni hotel, da bi se razpuščila taka društva, ki imajo cilj dvigati dobro naroda in njegovo prosveto.

Konec protidržavnemu rovarstvu!

Belgrad, 24. jan. (Tel. »Slov.«) Oni elementi, ki so zadnja leta kot sestavni del defetistične protidržavne radičevske propagande in opozicije ter kot pristaši onega politika, ki je ob zadnji krizi zagrozil z revolucijo, stalno rušili ugled države, preprečevali mirno ustavno in parlamentarno življenje in po svojem časopisu pisali o »razpadanju države« in neizogibnosti njene »razrušitve«, izrabljajo zdaj razpust SLS v skrajno hujskaško kampanjo, čož da je pričakovati tudi razpusta vseh kulturnih organizacij in listov, ki so bili glasila razpuščene SLS.

Te provokatorične vesti imajo, kakor smo

izvedeli, ta glavni namen, da bi se slovensko ljudstvo, ki je razpust SLS kakor tudi vse druge zakone in odredbe nove vlade v višjem državnem interesu mirno in lojalno sprejelo, umetno razburilo in ga od njegove lojalnosti odvrglo na stranpota, kamor bi ga ti elementi v svoje temne namene radi zapeljali. Tem elementom ni prav, da je slovensko ljudstvo tudi ob tej priliki pokazalo, da je najbolj patriotski in svojemu vladarju udani element v državi. Oni bi radi, da bi se uničile krščanske kulturne organizacije in listi, ki so kraljev manifest sprejeli z odkritosrčnim odobravanjem in z vsemi možni podprli akcijo

za ozdravljenje naših razmer v dobro državo, kakor so tudi v prošlosti vedno delali za utrjevanje patriotizma, ljubezni do Jugoslavije in nesebičnega truda za državo.

Omenjeni elementi bi radi dosegli dvoje: slovensko ljudstvo bi radi razpoložili proti vladarju in državi, obenem pa bi radi izvekle v kalnem korist za svojo stranko. Ker so ti namenili na merodajnih mestih docela izpregledani, njihova kampanja po domačih in tujih listih ne bo našla niti najmanjšega odziva. Vesti, da bi se katerakoli organizacija ali katerokoli glasilo, o katerem pišejo temni elementi, ustavila, je popolnoma izmišljena in se lansira v izvestne liste iz one dobroznane politične smodnišnice, koder se je zbirala in se zbira ona družba, ki je z radičevci pomagala rušiti temelje države, dokler ni storil temu konec kraljevi akt od 6. januarja in Njegov manifest, ki izrecno obsoja ravno te elemente, ki so s svojo zlobno abstinenco uničili parlamentarizem. Tu vlada sprečo poizkusov te družbe le preziranje, ker se ni pozabljen, kako se je po njenem časopisu na podlagi intervjuov opozicijskih voditeljev s časnikarji sovražnih nam sodobno delalo razpoloženje proti solidnosti in nerazdružljivosti naše države.

Splošno mnenje je tudi, da je nujno potrebno, da državne oblasti tako hujskajoče in provokatorično pisanje bivše opozicije, ki ima namen vnesti v javnost razburjenje in razpoloženje proti vladi in njenim intencijam, popolnoma onemogoči kot miru, redu in državi škodljiva in prikrita agitacija proti sedanjemu stanju. Slovensko ljudstvo in njegove kulturne

organizacije so in ostanejo lojalne in bodo svojega vladarja vedno podpirale v njegovih rodoljubnih prizadevanjih, dočim stoje hujskači in rovarji, kateri se zatekajo v časopisje bivše opozicije, ob tem čisto pri strani, kar se v takajšnjih merodajnih krogih zelo komentira.

Zrele zagreb. oblasti komisar

Zagreb, 24. jan. (Tel. »Slov.«) Zagrebško veliko županstvo je prejelo obvestilo, da se postavlja za komisarja zagrebškega oblastnega odbora bivši zagrebški veliki župan Petar Zrelec, ki je bil vpokojen ob znanih zagrebških demonstracijah. Dosedanji komisar Uzorinac je razrešen svojih dolžnosti. Prav tako se bodo imenovali drugi zastopniki odsekov. »Obzorje« komentira to imenovanje in pravi, da je Zrelec zelo dobro znan in da ni treba naglašati, da je prišel za komisarja človek, ki bo branil red in zakonitost.

Denunciantске in provokatorske skrbi

Po razpustu SLS smo doživeli pikantno zanimivost, da se za nadaljno usodo organizacije, ki jih vodijo bivši pristaši SLS, zanimajo v prvi vrsti najbolj patentirani nasprotniki SLS. Če ne bi bilo tako zelo vidno konjsko kopito vseh teh sočustvovalnih izjav, bi na vse zadnje celo bivši pristaši SLS prišli v zadrego, kako to nepričakovano zanimanje kvitirati. Iz te zadrege pa so najnovejši simpatizerji bivše SLS oprostili prav temeljito vse nekdane člane SLS, ker so s svojimi skrbmi nastopili na način, da je daleč viden njih provokanten in denunciantski namen.

Pišajo namreč, da je SLS formalno sicer razpuščena, da pa dejansko še nadalje živi v svojih številnih in močnih gospodarskih, prostorskih in stanovskih organizacijah. In da bi bil namen še bolj viden, se naštevajo tudi vse te organizacije imenoma in med vrsticami je tako lepo napisano, da bi morale biti razpuščene še vse te organizacije, ker le tako da bi bila SLS tudi dejansko razpuščena.

Naj si bodo te izumetničene skrbi še tako skrbno ovite v objektivnost in dobrohotnost, vendar niso nič drugega ko groba provokacija. Zakaj vse te organizacije, ki jih našteva patentirani nasprotnik bivše SLS, so vedno slovele po svojem patriotičnem in državnem delu. — Kjer so delovale te organizacije, ni bilo nikdar niti najmanjših protidravnih dogodkov in da je bila baš Slovenija vedno zgled patriotizma in da je baš v Sloveniji imela državna misel vedno najmočnejšo oporo, je zasluha teh močnih in številnih organizacij in vseh teh sigurnih 100.000 volivcev bivše SLS in ne nasprotnega tabora. Ravno zadnji dogodki so to jasno dokazali.

Uspeh teh organizacij in njihovega čistega in res državnega delovanja in vzgoje je, da niti eden njihovih članov, predstavljen na kako odgovorno mesto, ni grešil nobenega sramotnega dejanja za svojo obogatitev, a za sramoto in škodo države. Ko bi bili vsi tabori v državi tako moralno in državljansko vzgajali svoje ljudi, bi danes ne imeli sramotne šumske afere, ki je državo oškodovala za stotine milijonov! Patriotizem in pravi nacionalizem teh naših organizacij je imel in ima moralni temelj in ni in ni bil le kulisa za špekulante, da so lažje državo izmoglivali.

»Ali ni to kršitev ustave v samem njenem duhu, za kar nosi krivdo 85 narodnih poslancev, ki so odklonili, da bi se še nadalje udeležili skupščinskih sej?« je dejal Nj. V. kralj francoskemu novinarju Sauerweinu. In med temi 85 poslanci ni bilo niti enega iz jugoslovanskega kluba, ker so ti takrat izvrševali v najodličnejši meri svojo poslansko dolžnost. Pač pa so bili med temi 85 poslanci ljudje iz onega tabora, ki bi hoteli danes naše organizacije učiti, kaj je patriotizem!

Ali ni pouk iz te strani naravnost provokacija, ki naj razburi vse bivše pristaše SLS? Ali pa se hoče to razburjenje izzvati, da bi se ti deli premotili k nepremišljenim besedam? Čisto zgrešena špekulacija, ker je pretrden patriotizem teh organizacij, da bi se takšni računski posrečili in ker niso bile besede našega ministra dr. A. Korošca brez uspeha.

»Toda iz osebnih razlogov, malenkostnih in brez vsake zveze z dobrom države je ena stranka iz te vlade izstopila,« je dejal nadalje naš kralj. Šefu te stranke pa je ploskalo in ga povzdigovalo vsled tega njegovega koraka glasilo one skupine, ki hoče danes skrbeti za nadaljnji obstoj naših organizacij. Ali ni to zopet nova provokacija najtežje vrste? Oni, ki so sokrivi, da »stroj ni več deloval«, hočejo sedaj deliti lekcije onim, ki so z verno požrtvovalnostjo in patriotičnim samozatajevanjem skrbeli za nadaljno gladko funkcioniranje stroja. Ta neverjetna predrznost očitka mora revoltirati poštene ljudi in to morajo vedeti tudi gospodje iz drugega tabora. In vendar si upajo take očitke. Ali bi hoteli povzročiti odpor proti novemu stanju? Le na dan z besedo, gospodje!

In ko so oni nastopali proti zunanjemu posojilu, ko so se družili z defetisti, ko so molčali na vso propagando v tujih listih proti naši državi in ko se je naš tisk z vso silo proti tej škodljivi politiki boril, pa prihajajo danes z vprašanji, če ne bo morda tudi naš tisk razpuščen, ker drugače ne bi bil razpust SLS popoln. Čisto odveč vse vaše provokatorske in denunciantске skrbi, ker patriotičen tisk, kakor je naš, se nima bati nobenega razpusta in prav tako tudi ne naše kulturne organizacije!

Niso bile te organizacije ustvarjene in vodene zaradi politike SLS, ki je bila ustanovljena 30 let pozneje kot »Slovenec«, temveč za moralen, kulturn in gospodarski dvig vsega naroda in vse države. Temu idealu pa bodo služile tudi nadalje, na teh idealih pa sloni tudi vsako pozitivno državno delo. Ne provokacije in ne denunciacije pa niso v interesu države in zato bodo ostale brez uspeha in prinesle samo sramoto onim, ki niti v novi dobi ustvarjanja ne morejo pozabiti onih slabih metod, ki so krive, da je nastalo onko nevezdržno stanje, ki ga je z močno roko presekala Nj. V. kralj v dobro države in v blagor naroda.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno, od časa do časa sneg, na vzhodnem robu Alp mrzlo, na zapadu padec temperature, na jugu malo izpremembe.

Novosadska vremenska napoved: Oblačno, slabi vetrovi. Ponekod mrz.

Številne aretacije Trockijevih pristašev 150 Trockistov aretiranih - Vedno nevarnejša agitacija Trockistov za sovjetsko diktaturo

Moskva, 24. jan. (Tel. »Slov.«) Neposredno pred peto obletnico smrti Ljeninga je GPU v Moskvi aretiralo 150 bivših ali sedanjih članov stranke, ki veljajo ne samo kot pristaši Trockega, temveč tudi kot vodilni elementi Trockijeve organizacije. Najprej bodo v zaporih izolirani, potem pa bodo najbrže prognani. To silno ostro postopanje GPU, ki je v zadnjih mesecih izvršil vedno več hišnih preiskav, aretacij in prognanstev, je povzročila stopnjevana aktivnost Trockijevih pristašev, o katerih je znano, da so čvrsto organizirani. Nekatere težkoče v politiki nasproti kmetom in preskrba živil na eni strani, na drugi strani pa pripravljala perijoda za nove volitve v mestih in na deželi, so nudile pristašem Trockega priložnost za ojačeno propagando. Tudi inozemsko delovanje Trockijevih elementov in razdiralno

delo v kominterni je dalo povod za ostrejši odpor, posebno ker imajo nezadovoljni elementi vedno več pristašev, posebno med bivšimi socialnimi revolucionarji in menjševiki. »Prav'a« opravičuje izredno številne aretacije Trockistov s tem, da so le-ti že ustvarili čvrste ilegalne organizacije in potom diskreditiranja vodstva stranke diskreditirali vso stranko in proletarsko diktaturo pod sovjetskim sistemom sploh. Trockijeve instrukcije pomenijo po mnenju stranke nič manj kot intenzivno pripravljanje na novo državljansko vojno v Sovjetski uniji proti diktaturi komunistične stranke. Z vso odločnostjo se demantira posebno v inozemstvu razširjena govorica, da namerava rdeča armada ali njen voditelj — misli se na Budjennija — izvesti neke vrste bonapartistični preokret.

Konferenca železniških direktcij Likvidacija deficitov - Omejitev obraza na pasivnih progah - Največji promet v Sloveniji - Znižanje tarife za moko

Belgrad, 24. jan. (Tel. »Slov.«) Včeraj in danes se je vršila v železniškem ministrstvu konferenca vseh ravnateljev oblastnih ravnateljstev, na kateri so obravnavali položaj naših železnic. Ugotovilo se je, da so skoraj vsi osebni vlaki pasivni. Rešujejo jih tovorni. Treba je dobiti zadostno podporo od finančnega ministrstva, da se ne bodo vlačili deficitni iz leta v leto. Tudi nameravajo povišanje tarifov ne bo zadostno krilo vseh deficitnih prog, vlakovi in drugih železniških primanjkljajev.

Ker niso železniške razmere v dobrem stanju, zato se je na konferenci v glavnem razpravljalo o tem, kako naj se uredi ves železniški promet. Gre za varnost vlakov. Če hočemo to doseči, je potrebno dvoje: dober material in dobro plačano, ne preobremenjeno uradništvo. Zato se je sklenilo znižati število vlakov, ki so zelo pasivni. Zvedeli smo, da je največji promet na progi Ljubljana—Belgrad—Niš, Ljubljana—Maribor, Ljubljana—Rakek, Brod—Sarajevo. Seveda pride pri izračunavanju aktivnosti v poštven tarifni promet. V vsem se bo uklenilo približno 8400 vozovnih km dnevno. Ukinjene bodo predvsem stranske lokalne proge, in sicer ne samo v južnih krajih in Banatu, ampak tudi v Sloveniji. Kar se pa tiče zalic, je izvoznikov, da se naj tarifi za iz-

voz moko in pšenice znižajo za 50 odstotkov, so se na konferenci dovolile gotove olajšave, da se s tem omogoči konkurenca našega žita z madjarskim. V prvi vrsti pride v poštev Banat, da pobija konkurenčno madjarsko žito, ki prihaja k nam. Zato se je sklenilo, da se da našemu izvozniku popust 65 Din za vagon, in sicer pri progah preko 300 km. Ker gre za izvoz za približno 4000—5000 in ker niso hoteli, da bi se Madjarska na krajših progah okoristila s to olajšavo, se je določilo 300 km, to je iz Banata preko Zagreba, in ne neposredno iz Medjimurja preko Zagreba v Italijo, zato da se ne da možnosti madjarski konkurenci, da izrazi te ugodnosti radi kratke proge. Sedanja olajšava 65 Din za vagon se bo vendarle poznala.

Konferenca se je nadalje izčrpno bavila s tem, kako opremiti železniške delavnice z boljšim materialom. Ugotovili so, da je položaj v naših železniških delavnicah v zvezi s splošnim finančnim stanjem naših železnic. Ne gre, da bi ostajali na dolgu našim dobaviteljem, da bi se s temi dolgi rinihi dalje, ampak je treba temeljito priskočiti na pomoč z naknadnimi krediti. — Konferenca se je nato bavila s proračunom.

Dvig avstrijskega kmetijstva

Dunaj, 24. jan. (Tel. »Slov.«) V narodnem svetu je danes v proračunski razpravi govoril tudi poljedelski minister Thaler o reviziji avstrijske trgovinske pogodbe z Jugoslavijo in Madžarsko. Zavračal je očitke opozicije, da vlada ostaja pri svoji pustolovski politiki, ter izjavil, da je vlada odpovedala samo trgovinsko pogodbo s Češkoslovaško, dočim se je posrečilo zboljšati pogodbi z Jugoslavijo in Madžarsko. Enaka pogajanja se tri četrta leta vodijo tudi s Poljsko, toda dosega brezuspešno. Naglašal je dalje, da se je zvišala agrarna produkcija, tako da je mogoče tudi že izvažati poljedelske pridelke. Če bo carinska zaščita primerna, bo mogla Avstrija v prihodnjem desetletju popolnoma kriti lastno potrebo rogate živine, rži mleka in jajec.

Vstaja v Srednji Ameriki

Berlin, 24. jan. (Brezlično.) Vlada v Guatemali je dala usmrtiti celo vrsto vjetih vstašev. Vladne čete zasledujejo ostanke vstašev. Berlin, 24. jan. (Brezlično.) V spopadu z vstaši v nicaraguanski pokrajini Jinotega so bili, kakor se poroča iz Washingtona, ubiti trije ameriški mornarji.

Belgrajske vesti

Belgrad, 24. januarja 1929.

Komisija za likvidacijo narodne skupščine je delala ves dan v skupščinskih prostorih. Med drugim je zapečatila skupščinsko blagajno.

Trgovinski minister dr. Želimir Mažuranić odpotuje samo v Pariz, kjer bo podpisal trgovinsko pogodbo s Francijo. V London ne bo potoval.

Škofje so bili danes pri ministrskem predsedniku generalu Petru Živkoviću. Nato pa so bili pri pravosodnem ministru dr. Milanu Srdkiću. Zvečer so odpotovali iz Belgrada.

Minister za javna dela Savković je imenoval člane izpraševalne komisije za ljubljansko ravnateljstvo. Člani so: Matija Krajc, gradbeni ravnatelj, Viktor Skaberne, Rudolf Zajec, in-spekcijski šef ravnateljstva. Namestniki so: Karel Orel, Josip Otahal in Stanko Novak.

Kralj je podpisal ukaz, s katerim se vpo-kolita državna svetnika dr. Dominik Mazi in dr. Savo Vukanović.

Levstik Andrej, sodnik v Mariboru je potrjen za stalnega sodnika in se pomakne v 9. skupino I. kategorije.

Gimnazijci v Sriboranu so radi nekega profesorja stopili v srbohran štrajk.

Vseh invalidov v naši državi je 80.340.

Nov zakon o imenih, ki v kratkem izide, določa, da bo poslej vsakdo moral poleg svojega imena in predimka zapisati še ime očeta, žena pa možovo ime.

Delavstvo in gospodarstvo

Papež Leon XIII. je izjavil v svoji znameniti encikliki delavskemu vprašanju, da je verjetno, da izhaja bogastvo držav od dela delavstva. Četudi ne bi hotel kdo priznati popolne veljavnosti navedenih besedi, ne bi pa mogel iti preko dejstva, da spada delavec med najvažnejše faktorje in nosilce gospodarstva.

To dokazuje gospodarsko življenje v drugih državah. Angleški podjetnik gotovo ni posebno mehkočuten, vendar je moral pristati na komisijo, koje člani so tudi zastopniki delavskih organizacij, da razpravljajo o načinu, da bi prišlo do gospodarskega miru.

Isto pot hodijo tudi druge države. Zadnja taka konferenca se je vršila na Norveškem in ne brez uspeha. To stoji, da ni mogoče uspešno in mirno gospodarsko življenje brez delavstva.

Strokovne organizacije in gospodarstvo.

Najboljša garancija za uspešno sodelovanje v gospodarstvu je disciplinirano delavstvo. Tako disciplino si pa more pridobiti le organizirano delavstvo. Moderni gospodarski strokovnjaki in moderna podjetja to dobro vedo. Radi tega sami zahtevajo delavske strokovne organizacije. Kajti edino na ta način morejo imeti jamstvo za pobudo in izvedbo raznih dogovorov in pogodb.

Ne tajimo, da je mogoče gospodariti tudi brez delavskih strokovnih organizacij. Toda tako gospodarstvo je mogoče le na brezpopoljni podlagi izkoriščanja, kojega predpogoj je suženjstvo. Gonilni motor suženjstva je pa razredno sovraštvo. Iz sovraštva vzrasli sad je bil pa še vedno poguben za gospodarstvo in družbo. Radi tega so delavske strokovne organizacije eminentne važnosti za gospodarstvo in državo. Moderne države so brez nadaljnega priznane delavske strokovne organizacije za zakonite zastopnice delavcev.

Socialna zakonodaja in gospodarstvo.

Kdor živi v družbi, če še tako ozki, ima svoje obveznosti do nje. Veliko večje obveznosti so pa v družbi: ki se imenuje država. Država ima nalogo, da skrbi za dobrobit svojih članov. Zato je njena naloga, da uravnava vse življenje, zlasti pa gospodarsko, tako, da ni v kvar kakemu delu te družbe. Tudi gospodarstvo se mora tako voditi, da služi temu cilju. Iz tega vzroka država nujno kroti v gospodarstvu tiste instinkte, ki slone zgolj na egoizmu, na profitarstvu, pa naj pridejo od te ali one strani. Gospodarstvo, ki ne bi hotelo priznati nikakih obveznosti, bi pomenilo grob za državo.

Socialna zakonodaja je le majhen del od dolžitve delavstvu za njegovo delo v prid gospodarstva. Socialna zakonodaja ni nastala v nobeni državi radi komunističnih vetrov, ampak iz naravne potrebe gospodarstvu samem.

Gospodarstvo ni le odvisno od produkcije, tudi od konsumsa. Tam, kjer vlada med delovnimi sloji splošna beda, ne more biti govora o napredku odnosno zdravem stanju gospodarstva iz enostavnega razloga, ker ne deluje pravilno glavni konsument. Le pogledimo evropske države in Ameriko. Geslo amerikan-skih gospodarskih krogov je: Čim bolj dvigniti kupno moč delavstva zavedajo se, da je ta kupna moč glavni predpogoj njihovega gospodarstva. Gotovi gospodarski krogi v naši državi pa zahtevajo v svoji krakovidnosti in pohlepu še večjo pavperizacijo delavstva še več suženjev. Če trdijo gospodarski krogi, da je socialna zakonodaja kriva slabega stanja gospodarstva, je to ali brezmejna nevednost ali pa brezmejno roganje.

Kraljev proglas in delavstvo.

Da je bilo politično in javno življenje pri nas celih deset let pod vsako kritiko, ne oporeka nihče. Kriva pa je bila v prvi vrsti mentaliteta politikov, ki je zelo sorodna mišljenju »gospodarskih krogov«. Radi tega je z zadovoljenjem slišalo delavstvo besedo svojega vladarja, da hoče pomagati delovnemu ljudstvu. Človek se mora le žuditi, da so gospodarski krogi tako brezobzirni, da hočejo vzbuditi s svojimi zahtevami videz, da stoji za njimi vlada in tako zasejati med delovne množice nevoljo in nezaupanje proti njej, še predno jo dovršila svoje delo in izpolnila obljubo.

Gospodarski krogi s svojimi neo-novanimi napadi na pridobljene pravice delavstva, isto le izzivajo in vznemirjajo. Tako postopanje se nikakor ne more odobravati. Vprašanje delavskih pravic ni več vprašanje le ene države, kakor tudi ne vprašanje gospodarstva. Če se ozremo okoli nas, moramo priznati, da se delavstvo uveljavlja v javnosti tako, da je treba z njim računati tudi za vso bodočnost. V Avstriji je druga najmočnejša stranka, v Čehoslovaški so delavske stranke pri zadnjih volitvah silno narasle, v Nemčiji imajo delavci glavno besedo, Anglija je sredi volivnega boja. Poznavalci razmer pravijo, da ni izključena zmaga delavske stranke. Če vse to premostrimo, se moramo vprašati, če je sploh v interesu režima in države tako izzivanje.

Delavstvo zaupa vladarjevi obljubi.

Delavstvo je prepričano, da nima sedanja vlada namena odvzeti delavstvu niti ene pridobljene pravice. Nasprotno pričakuje konsolidacijo vsega našega javnega in gospodarskega življenja, da bo mogla iti na izgraditve še nadaljne socialne stavbe, ki je predvidena v že obstoječih zakonih.